

**ПЕДАГОГИЧЕСКИ
ФУНДАЦИЯ**

РЕЦЕНЗИИ

НАТАЛЪЯ МОРЕВА – “ТРЕНИНГ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБЩЕНИЯ”

Живко Карпенчев, Антония Кръстева

Едва ли е необходимо да се търсят аргументи за защита на тезата, че всички сфери на обществения живот, в това число и образователната, се нуждаят от установяване на по-хуманни взаимоотношения, норми на поведение и взаимодействие между хората. Несъмнен принос за това има Н. Морева, която в книгата си “Тренинг на педагогическото общуване” по обоснован начин доказва, че такъв тип взаимоотношения водят до по-висока ефективност на образователния процес.

Като същностна характеристика на нейната монография можем да посочим неоспоримия ѝ принос към професионалната подготовка на педагога при взаимодействието му с учениците. В учебното пособие се подчертава и правилно се обосновава необходимостта от въвеждането на активни форми и методи за социално обучение, сред които приоритетно място заема тренингът. Авторката много добре разкрива, че именно в него педагогът и учениците се включват като равноправни партньори в процеса на педагогическото общуване, реализирайки различни по значимост, съдържание, роля и място личностни позиции. Затова настоящата монография обосновано се предлага като учебно пособие за ВУЗ по дисциплината “Тренинг педагогическото общения”.

Н. Морева сполучливо е избрала за основна водеща позиция при структурирането на книгата принципа за личностно-дейността подход, като целта се обосновава в и чрез разширяване на социално-психологическата и комуникативната компетентност на бъдещите преподаватели, в повишаване на нивото на тяхното етическо взаимодействие

със студентите, във формиране на позитивно отношение, емпатия и рефлексия. Авторката правилно разкрива, че движещите компоненти при реализирането на тренинга се изразяват в развиване у студентите на социално функциониране на техните знания; в способността за оптимизиране на позитивното им отношение в процеса на общуване; във формирането у студентите на умения за програмиране на собственото действие, поведение и отношение в ситуации за общуване с други хора; в изработването на навици за адаптиране при разнообразни индивидуални и неповторими контакти.

Учебното пособие е представено в **пет раздела**, като всеки от тях притежава своя специфична роля, място и значение на изследвания проблем.

Първи раздел “Общуването като междуличностно взаимодействие” е с подчертан теоретичен характер. В него задълбочено се представя общуването като процес за установяване и развитие на контакт между хората (глава 1) и комуникацията като акт на общуване (глава 2).

Втори раздел разглежда “Социално-психологическия тренинг като активна форма за развиване на комуникативните компетентности на личността”. В него по един интересен и научно обоснован начин се обръща специално внимание на същността на социално-психологическия тренинг (глава 1) и на методиката за структуриране на занятието за тренинг (глава 2).

Следващите два раздела имат чисто приложен характер. **Трети раздел** “Тренинг на комуникативни умения” и **раздел четири** “Тренинг на педагогическо общуване” посочват и обосновават необходимостта от активно участие на слушателите в практически занятия, насочени към овладяване на технологии за коригиране на собственото поведение в ситуации на общуване, за субективизиране на обекта, чрез обективизиране на субекта на обучението.

Тренингът на комуникативните умения ясно е диференциран в пет занятия, като неговата цел е да способства повишаване на качеството и интензификацията на позитивните, междуличностни отношения в сферата на общуването. Заслужава интерес идеята на Н. Морева тренингът на педагогическото общуване да се разработи в осем основни занятия, като неговата цел се изразява в практическото овладяване от бъдещите преподаватели на необходимите педагогически комуникации.

В рамките на учебната дисциплина закономерно се предлага посещение на практически занятия “Практикум” (**раздел пети**). Неговата основна цел е да осъществи практическата подготовка на студентите за организация на междуличностно взаимодействие в условията на цялостния педагогически процес.

Интересно е предпочитанието на авторката практикумът да включва в себе си четири занятия, които в зависимост от разпределението на времето в учебния план да могат да се провеждат самостоятелно, както и да се интегрират със занятия по предмета “Основи на педагогическото майсторство”.

Подчертаният научно-приложен подход на Н. Морева си проличава не само в теоретичния материал, обхващаш първи и втори раздели, но намира своето продължение и в **приложенията**. В тях целесъобразно са включени задачи за проверка на знанията на студентите, тестове — задачи, варианти на контролни работи, въпроси и контролни практически задачи. Научно е доказана и необходимостта от приложение на психогимнастически игри-упражнения за тренинг на комуникативните умения и упражнения към отделните теми на занятията.

Положителен е приносът на авторката дори и в края на книгата, където е представен речник. В него научно са анализирани и обобщени значенията за основните понятия, представени в теоретическия раздел. Много полезен за читателя е и фактът, че в края на всеки раздел се предлага препоръчаната литература.

На края с пълно основание можем да заявим, че настоящото учебно пособие, посветено на педагогическото общуване, е отговор на растящата необходимост на образованието ни от нови активни форми и методи на взаимодействие между субектите в педагогическия процес.

В заключение може да се каже, че монографията на Н. Морева “Тренинг на педагогическото общуване” е богата на идеи, засягащи междуличностните отношения. В този смисъл тя е много полезна за повишаване на професионално-педагогическата компетентност на студенти, преподаватели, учители, директори, инспектори, експерти, т.е. на цялата педагогическа колегия, която проявява интерес към тези изключително важни и актуални въпроси за изграждане на самостоятелно лично отношение и нагласи.